

DIJALOG O KOSOVU

o t v o r e n i , i n k l u z i v n i
i p a r t i c i p a t i v n i
d i j a l o g o K o s o v u

mišljenje javnosti na
društvenim mrežama

Istraživanje javnog mnjenja na Fejsbuku i Tviteru
(16. januar - 15. februar 2018.).

[Centar za nove medije Liber, 2018]

Istraživački i analitički Projekat "**Otvoreni, inkluzivni i participativni dijalog o Kosovu i ustavnim promenama / dijalog o Kosovu - mišljenje javnosti na društvenim mrežama**", podržan od strane *Fondacije za otvoreno društvo, Srbija*, ima za cilj da doprinese dijalogu o Kosovu koji se već vodi kroz institucije, uvođenjem **glasa javnosti** koji postoji na društvenim mrežama i koji takođe ima svoju specifičnu težinu. Istraživanjem javnog mnjenja i monitoringom dijaloga izvan institucija, rasvetljava se i tumači javna onlajn debata na temu odnosa prema Dijalogu o Kosovu, i pitanjima sudbine Kosova i Srbije.

Istraživanje onlajn diskursa se realizuje kao interdisciplinarni monitoring i tumačenje javnih izjava (komentara na mrežama), kao i stavova, emocija, očekivanja, stremljenja i odnosa građana prema ovoj važnoj temi, u ovom određenom vremenu i kontekstu. U procesu prikupljanja i obrade podataka angažovan je

tim Centra za nove medije Liber, a u tumačenju materijala i sagledavanju kroz različite prizme kvantitativnih podataka, učestvuju stalni stručni saradnici CNML.

Strategiju i superviziju istraživanja uradila je **Tatjana Vehovec**, izvršna direktorka CNML. Stručnu, kvalitativnu analizu daju lingvistkinja, dr **Svetlana Slijepčević** i sociolog, dr **Aleksej Kišjuhas** (docent na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu).

Ovo izdanje sumira period istraživanja javnog mnjenja na mrežama u periodu od 16. januara do 15. februara 2018. godine, na osnovu prikupljenih i dubinski analiziranih podataka na originalno razvijenom softveru za analitiku na društvenim mrežama, organizacije CNML.

Centar za nove medije

LIBER

Istraživanje i ova publikacija se realizuju zahvaljujući podršci Fondacije za otvoreno društvo, Srbija. Sadržaj publikacije, kao i zaključci istraživanja, u celosti su odgovornost CNM Liber i ne odražavaju stavove FOD-a.

FONDACIJA ZA OTVORENO DRUŠTVO, SRBIJA
OPEN SOCIETY FOUNDATION, SERBIA

Sadržaj

Uvod.....	4
Sve manje Kosova u Dijalogu o Kosovu.....	4
Opšti stav.....	5
1. DIJALOG O KOSOVU: SVE VIŠE IZDAJE, SVE MANJE DIJALOGA.....	6
Uvod i kontekst.....	6
Narativ o izdaji.....	7
Narativ o realnosti.....	10
Narativ o prodaji i obmani.....	12
Ostali narativi: pretnje, kletve i (bez)uslovno DA/NE.....	13
Zaključne napomene.....	15
2. SVE MANJE KOSOVA U DIJALOGU O KOSOVU.....	16
Uvod.....	16
Mikrožanrovi.....	16
Metafore.....	21
Zaključne napomene.....	23

Uvod

Sve manje Kosova u Dijalogu o Kosovu

Istraženi korpus komentara (pregledano je više od 40.000 komentara na FB stranicama i na mreži Twitter, od kojih se nešto više od 5000 odnosilo isključivo na unutrašnji dijalog o Kosovu, ili samo na Kosovo. Jedan značajan deo postova na Tviteru, „zauzeli“ su komentatori van Srbije, prevashodno iz zemalja u okruženju, i ne mali broj na engleskom, nemačkom, albanskom i italijanskom, koji nisu analitički obrađivani.

Analitički (sociočoški, lingvistički, psihološki) obrađeno je 2000 relevantnih komentara.

Ovaj treći ciklus, koji obuhvata period od 16. januara do 15. februara 2018. godine, pokazuje izvesne specifičnosti u odnosu na prethodna dva ciklusa. U pogledu rasprostranjenosti teme dijaloga o Kosovu, ova tema je sve manje zastupljena, na pojedinim portalima je skoro potpuno nestala (naročito kada je reč o političkim strankama), ali se slika promenila i u pogledu načina formulacije i formiranja stavova.

Više bitnih događaja je uticalo na diskurs na društvenim mrežama.

Pre svega tragičan događaj ubistva Olivera Ivanovića u Kosovskoj Mitrovici 16. januara 2018., odnosno događaji koji su kao reakcija usledili neposredno nakon tog ubistva. Ivanovićevo ubistvo bila je i predmet izrazite politizacije što se reflektovalo i na narative o Kosovu koje smo analizirali.

Takođe, Ivanovićevo ubistvo je neretko karakterisano kao "teroristički akt", uz implicitno ili eksplicitno optuživanje kosovskih Albanaca (kao i zemalja Zapada), odnosno uz tvrdnje o njihovoj nameri da tim činom destabilizuju i ostvare vojnu i političku kontrolu nad srpskim opštinama na severu Kosova. Ovakvi diskursi dodatno su produbili jaz između učesnika u dijalogu.

Istovremeno, predstavnici Srbije su zbog ubistva Olivera Ivanovića prekinuli učešće u Briselskom dijalogu o normalizaciji odnosa između Beograda i Prištine, što je takođe generisalo negativna osećanja prema dijalogu.

Zatim, važan aspekt ovog istraživačkog ciklusa bila je i poseta Kosovu od strane predsednika Srbije Aleksandra Vučića, i koja je medijski predstavljena kao visoko rizična u bezbedonosnom i personalnom smislu.

Sledeći motivi koji se u ovom istraživačkom ciklusu pojavljuju su "Apel za odbranu Kosova i Metohije" kao i "referendum o Kosovu", prvi koji se protivi dijalogu, a drugi koji kao specifično "rešenje" predlažu mnogi političari i politički analitičari. Ipak, ni tema, ni pitanje, ni funkcija ovog potencijalnog referenduma nisu bili jasno navedeni ili precizirani. Stim u vezi, mnogi građani ili onlajn komentatori su direktno povezivali pitanje priznanja nezavisnosti Kosova i evropskih integracija Srbije, uz učestale kritike na račun "pritisaka" iz EU. Najzad, u ovom ispitivanom periodu, bilo je ilustrativno i što je bivši predsednik Srpske akademije nauka i umetnosti Nikola Hajdin izjavio da je Kosovo "izgubljeno" za Srbiju i da je na tu činjenicu "trebalo navikavati" građane Srbije.

Opšti stav

25 % komentara na društvenim mrežama Fejsbuk i Tviter iskazuje neutralan stav, koji zapravo izražava volju za učestvovanjem u dijalogu, često sa predlozima, ili sa druge strane konstatacijama o realnosti.

22 % iskazuje podršku dijalogu, uvek uz jasnu podršku predsedniku.

53 % iskazuje apsolutno negativan odnos prema dijalogu, predsedniku, bilo kakvoj ideji o razrešenju pitanja Kosova.

1. DIJALOG O KOSOVU: SVE VIŠE IZDAJE, SVE MANJE DIJALOGA

dr Aleksej Kišjuhas

Treći ciklus istraživanja dominantnih narativa o kosovskom dijalogu na društvenim mrežama objedinjuje analizu podataka koji su prikupljeni u periodu od 16. januara do 15. februara 2018. godine.

Uvod i kontekst

U ovom periodu, sve narative mahom je obeležio tragičan događaj ubistva Olivera Ivanovića u Kosovskoj Mitrovici 16. januara 2018., odnosno događaji koji su kao reakcija usledili neposredno nakon tog ubistva. Ivanović je bio dugogodišnji lider kosovskih Srba, kao i lider Građanske inicijative "Srbija, demokratija, pravda", dosledno se zalagao za dijalog između kosovskih Albanaca i Srba, a bio je kritički i opoziciono orijentisan prema aktuelnim vladajućim strukturama na severu Kosova, kao i u Srbiji.

Ivanovićevo ubistvo je okarakterisano kao "teroristički akt", uz implicitno ili eksplicitno optuživanje kosovskih Albanaca (kao i zemalja Zapada), odnosno uz tvrdnje o njihovoj namerni da tim činom destabilizuju i ostvare vojnu i političku kontrolu nad srpskim opštinama na severu Kosova. Ovakvi diskursi dodatno su produbili jaz između učesnika u dijalogu i osnažili etnonacionalistička osećanja građana, odnosno onlajn komentatora. Istovremeno, predstavnici Srbije su zbog ubistva Olivera Ivanovića prekinuli učešće u tzv. Briselskom dijalogu o normalizaciji odnosa između Beograda i Prištine, što je takođe generisalo negativna osećanja prema dijalogu.

Zatim, važan aspekt ovog istraživačkog ciklusa bila je i poseta Kosovu od strane predsednika Srbije Aleksandra Vučića tokom koje se susreo sa liderima kosovskih Srba, i koja je medijski predstavljena kao visoko rizična u bezbedonosnom i personalnom smislu. Uz to, Vučić je tada više sati razgovarao sa građanima Kosova o njihovim svakodnevnim problemima, što je događaj koji je u Srbiji prenošen u programu uživo. Ipak, predsednik Vučić je tada poslao poruke o neophodnosti razgovora sa kosovskim Albancima i njihovim predstavnicima poput Hašima Tačija, uz insistiranje na dijalogu, miru i pomirenju ("Bolje da razgovaram sa Tačijem nego da se puca").

Sledeći motivi koji se u ovom istraživačkom ciklusu pojavljuju su "Apel za odbranu Kosova i Metohije" kao i "referendum o Kosovu", prvi koji se protivi dijalogu, a drugi koji kao specifično "rešenje" predlažu mnogi političari i politički analitičari. Ipak, ni tema, ni pitanje, ni funkcija ovog potencijalnog referenduma nisu bili jasno navedeni ili precizirani. Drugim rečima, ostalo je nejasno da li je to referendum o granicama i razgraničenju između Srbije i Kosova, o pravno obavezujućem sporazumu između Beograda i Prištine, o ulasku Srbije u Evropsku uniju u kontekstu priznanja nezavisnosti Kosova i tome slično. S tim u vezi, mnogi građani ili onlajn komentatori su direktno povezivali pitanje priznanja nezavisnosti Kosova i evropskih integracija Srbije, uz učestale kritike na račun "pritisaka" iz EU. Najzad, u ovom ispitivanom periodu, bilo je ilustrativno i što je bivši predsednik Srpske akademije nauka i umetnosti Nikola Hajdin izjavio da je Kosovo "izgubljeno" za

Srbiju i da je na tu činjenicu "trebalo navikavati" građane Srbije.

Narativ o izdaji

24% od ukupnog sadržaja na mrežama

Kao što je bilo analizirano u prvom izveštaju, narativ o izdaji je moguće shvatiti kao dominantnu sociopolitičku matricu koja proističe iz ideologije etnonacionalizma, tj. kao izraz svojevrsne kulturne hegemonije u Srbiji kada je reč o narativima o Kosovu. Kosovsko pitanje se od strane najvažnijih društvenih, političkih i kulturnih aktera u Srbiji (najmanje) nekoliko decenija, tj. od uspona Slobodana Miloševića, posmatra upotrebom nacionalističkog i mitologizovanog diskursa, a koji je u značajnoj meri sačinjen i od narativa o izdaji (Kosova). Drugim rečima, svaka promena statusa Kosova koja odstupa od percepcije Kosova kao integralnog i neodvojivog dela Srbije, pa čak i sam razgovor ili dijalog o tom statusu, automatski se (dis)kvalifikuju kao "(vele)izdaja" države i društva.

Poreklo ovog narativa može se locirati u 1998-1999. godinu i period NATO bombardovanja i prateće političke i medijske propagande Miloševićevog režima, a koja je za izdaju zemlje optuživala političku opoziciju. Međutim, iz mahom kratkoročnih i dnevno-političkih razloga, sa ovakvom političkom praksom nije napravljen odlučan prekid ili diskontinuitet ni nakon demokratskih promena 2000. godine. Naravno, socioistorijski koreni ovog diskursa su mnogo dublji i ogledaju se i u zloglasnom Memorandumu SANU iz 1986. godine, baš kao i u dugotrajnoj (negativnoj) percepciji Kosova i kosovskih Albanaca od strane srpske političke i intelektualne elite tokom 19. i 20. veka. Dakle, u pitanju je propagandni diskurs koji, uprkos promenama iz 2000. godine, nije bio jasno delegitimizovan, niti mu je ponuđena politička alternativa, odnosno jedna drugačija sociokulturna paradigma. Ova činjenica se tada jasno ogleda i u trajnom i upornom udelu motiva izdaje u onlajn narativima o Kosovu 2018. godine.

S tim u vezi, ukupni udeo ili postotak narativa o izdaji na Fejsbuku u ovom istraživačkom periodu bio je 43% od svih analiziranih komentara na stranicama dnevnih listova, nedeljnika, nezavisnih portala i političkih partija. Dakle, i u ovom istraživačkom ciklusu, gotovo polovina Fejsbuk komentatora je svaku vest o Kosovu na ovim stranicama uokvirila u jedan veoma specifičan narativ o izdaji. S druge strane, kada je reč o Tviteru, udeo narativa o izdaji je dramatično (i gotovo desetostruko!) manji, i iznosi samo 4.76%, što je takođe zanimljiva činjenica, i o kojoj će još biti reči.

Iz navedenih razloga, možemo reći da udeo ovog narativa na Fejsbuku ostaje relativno stabilan, iako uz već navedenu tendenciju blagog opadanja. Naime, ukupni udeo narativa o izdaji u prvom ciklusu bio je 53.3%, a u drugom ciklusu 42.6% u proseku, što dodatno implicira njegovu upadljivu dominaciju, baš kao i trajnost, nepromenljivost ili stabilnost. Ipak, navedeni narativ, iako dominantan, za sada ne beleži tendenciju rasta, i dugoročno najverovatnije ne može da "probije" granicu natpolovične većine. Neki od karakterističnih komentara koji pripadaju ovom narativu su sledeći:

UBILI GA SRBSKI IZDAJNICI,VUCICEVI KOSOVSKI KEROVI ,ZBOG SUPROSTAVLJANJA VUCICEVOJ IZDAJI

Sad Vučić nek nastavi pregovore i lizanje guzice Šiptarima, jebali mu oni sve odreda. Oliveru neka je laka zemlja i večna mu slava, a njegovoj porodici iskreno saučesće.

Расте ли број Срба на Космету, издајници напредњачки? Покој души и вјечни мир Оливеру Ивановићу!

jadni su Srbi kad gledaju i slusaju glumu ovog ljigavog siptarcine koji je uz to i "predsednik" Srbije. Tuzna i porobljena Srbijo, siptar se zeza na okupiranim izdajničkim "tv servisima" i ubija Srbe i Srbiju .

Pravno, Kosovo je srpska pokrajina, sve ostalo je šarena laža i ako se nešto drugačije desi, to će značiti da su Vučić i njegovi predhodnici izdali Srbiju i pogazili ustav

Izbacio je iz zakona krivično delo izdaje i veleizdaje, priprema teren..

Kosovo je postalo divlji zapad. Centar za regrutovanje ubica i terorista. Nesto u pokušaju države kojom upravljaju ratni zlocinci, ubice i narko klanovi a sve nadgleda veliki ljigavi brat sa nezasirom zedju za ljudskom krvlju. Dok su god postojale te institucije Kosovo je bilo dio Srbije. Država koja ukine svoje institucije na nekoj teritoriji ukinula je samu sebe i potpisala predaju iste. Izdaja i predaja su već obavljenje. I ovaj nesretni covjek je već od tada mrtav samo sto je smrt nastupila juce

Ma nista cudno Vucicevi izdajnici nazovi srbi za debele pare aminuju i deo su vlasti šiptarske tvorevine uz podešku AV. Ako ostane on na vlasti ništa čudno da šiptari zauzmu i Niški okrug Vranje Leskovac a i šire

On je živ u našim srcima i dalje je kosovo srbijaaaaaaa

KOSOVO JE SRBIJA

Kosovo je Srbija. Albanska cizma nikada neće doći na Kosovo

Kosovo i Metohija su sastavni deo Srbije i to će biti zauvek.

Kosovo i Metohija su deo Srbije, svidjalo se to nekom ili ne.

Istovremeno, i u ovom istraživačkom periodu primećene su dramatično velike razlike kada je reč o udelu narativa o izdaji na različitim Fejsbuk stranicama: 39% na stranicama dnevnih novina, samo 15% na stranicama nedeljnika i nezavisnih portala i čak 75% na stranicama političkih partija. Iz tih razloga, "ukupnom" ili prosečnom postotku od "43%" narativa o izdaji je neophodna jedna dodatna analitička sofisticacija. Kao što se može videti, ovaj (uslovno rečeno) "grubi" prosek od 43% u sebi sadrži ili inkorporira relativno visoki udeo narativa o izdaji na Fejsbuk stranicama političkih partija, ali istovremeno i relativno niski udeo istog narativa na Fejsbuk stranicama nedeljnika i nezavisnih portala.

Ovu činjenicu je moguće objasniti različitim sociopolitičkim i sociokulturnim karakteristikama komentatora vesti na različitim Fejsbuk stranicama. Naime, podaci otkrivaju da je publika (i, samim tim, komentatori) analitičkih tekstova na stranicama nedeljnika i nezavisnih portala pod mnogo manjim uticajem kulturno hegemonog narativa o izdaji (Kosova). S druge strane, komentatori na stranicama političkih partija direktno reflektuju ovaj narativ koji, uostalom, upravo političke partije i kreiraju i perpetuiraju u javnoj sferi. Iz tih razloga, neophodno je dodatno preispitati upravo ulogu političkih partija i poruka koje one šalju u vezi sa Kosovom i Dijalogom o Kosovu, odnosno njihovog uticaja na (onlajn) publiku koja "prati" aktivnosti političkih partija na Fejsbuk stranicama.

Koje su kvalitativne karakteristike narativa o izdaji u ovom istraživačkom ciklusu? Očekivano, najveći udeo komentara je referisao ka ubistvu Olivera Ivanovića kao događaju od prvorazrednog političkog značaja. U mnogim komentarima, postojale su implicitne ili eksplicitne optužbe na račun

vlasti u Srbiji kao "izdajničke" ili čak (ne)posredno odgovorne za to ubistvo. Naime, nisu bili retki komentari koji, u nedvosmislenom duhu teorija zavere, aludiraju na političku "potrebu" za ubistvom Ivanovića kako bi se najzad "izdalo" Kosovo u budućnosti, pri čemu je Ivanović percipiran i (re)interpretiran kao branilac ili zaštitnik suvereniteta Srbije na Kosovu. Uz to, brojni komentari su isticali kriminalni karakter kosovskog društva pod upravom kosovskih Albanaca, što je takođe izraz dominantnog etnonacionalističkog ili kulturno hegemonog narativa u Srbiji kada je reč o Kosovu.

Zanimljivo je i to što su mnogi komentari u okvirima ovog narativa bili relativno formulaični, frazirani i gotovo automatski ("Kosovo i Metohija su deo Srbije", "Kosovo je srce Srbije", "Kosovo je Srbija" itd.), što dodatno upućuje na kulturnu hegemoniju diskursa koji ne preispituje položaj Kosova u sastavu Srbije, i uokviruje ga u motive mitološke ili mitologizovane izdaje. S tim u vezi, u komentarima koji pripadaju narativu o izdaji bila su učestala i pozivanja na Rezoluciju 1244 Saveta bezbednosti UN (1999.), na Ustav Republike Srbije (2006.) i tome slično, kao na "argumente" za odbijanje bilo kakvog dijaloga ili sporazuma između Beograda i Prištine. I ovi argumenti sociopolitički pripadaju diskursima koji su bili kreirani pre više od deset godina, ali koji očigledno zadržavaju svoju simboličku relevantnost u onlajn javnosti Srbije i u prvim mesecima 2018. godine.

Slično tome, u komentarima koji pripadaju narativu o izdaji učestali su i pozivi na to da se Kosovo "najzad" proglasi "okupiranom teritorijom" i da se (geo)politički deluje u skladu sa takvom definicijom. S jedne strane, ovakvi komentari u sebi zapravo sadrže elemente narativa o realnosti, odnosno priznanja činjenice da Republika Srbija faktički nema političko-pravnu kontrolu nad teritorijom i građanima Kosova još od 1999. godine. Ali, sa druge strane, percepcija Kosova kao "okupirane teritorije" zapravo je relativno obeshrabrujući i onespokojavajući poziv na mnogo agresivniju političku ili čak vojnu akciju koja bi Kosovo vratila u okvire Srbije upotrebom sile.

Najzad, u ovom istraživačkom ciklusu je neobično upadljiv jedan izuzetno nizak udeo narativa o izdaji na Tviteru: samo 4.76%, kao što je bilo navedeno, a što je niži postotak čak i u poređenju sa publikom nedeljnika i nezavisnih portala. Još intenzivnije nego u prethodnom periodu, kada je narativ o izdaji na Tviteru bio prisutan u (takođe relativno niskom) udelu od 15.1%, u pitanju je krajnje zanimljiva činjenica koja upućuje na fundamentalnu razliku između ove dve onlajn platforme, Fejsbuka i Tvitera. Sa jedne strane, moguće je govoriti o sociodemografskim razlikama između korisnika Fejsbuka i Tvitera u Srbiji, pri čemu (aktivni) korisnici Tvitera pripadaju mlađim i obrazovanijim slojevima stanovništva.

Sa druge strane, reč je i o fundamentalno različitom angažmanu ili onlajn aktivnosti korisnika ove dve društvene mreže, bez obzira na sociodemografske karakteristike navedenih korisnika. Dakle, reč je o jednom drugačijem modusu upotrebe tih društvenih mreža, odnosno o analitički značajnim razlikama između jednog aktivnog (Tviter) i pasivnog ili reaktivnog (Fejsbuk) angažmana u onlajn sferi. To jest, dok komentatori vesti na Fejsbuku po definiciji reaguju na određenu vest, korisnici Tvitera su ti koji aktivno kreiraju određeni sadržaj u formi tvita, tj. relativno kreativnih 140 karaktera koji nastoje da rastumače ili kritikuju aktuelnu društvenu stvarnost.

Tada postaje razumljivo zašto korisnici Tvitera implicitno ne pristaju na dominantni sociokulturni narativ o izdaji (Kosova), odnosno zbog čega je taj narativ prisutan u toliko niskom udelu kada je u pitanju ova onlajn platforma. Upravo zato što je narativ o izdaji refleksija jednog dominantnog sociopolitičkog i sociokulturnog modela, korisnici Tvitera ga indirektno odbacuju. S tim u vezi, ne iznenađuje ni to što se Tviter zajednica u Srbiji neretko percipira kao kritička ili antirežimska, kao što i ta zajednica ponekad samu sebe percipira na ovaj način. Iz tih razloga, i uprkos nesumnjivoj heterogenosti, idiosinkratičnosti, upadljivoj kritičnosti ili pak poslovičnom "cinizmu" ove specifične onlajn zajednice, možemo zaključiti i to da svaki "alternativni" ili transgresivni narativ o Kosovu može da pronađe plodno tle ili čak "saveznika" među korisnicima Tvitera, ukoliko je

formulisan na jedan kreativan i vešt način.

Narativ o realnosti

10.55% od ukupnog sadržaja na mrežama

Kao što je bilo navedeno, narativ o realnosti obuhvata one komentare i tvitove koji mahom upućuju na tvrdnju da je Kosovo nezavisna država, tj. da Republika Srbija treba da "prizna" tu činjenicu kao sociopolitičku "realnost". S tim u vezi, među narativima o realnosti prepoznaje se i implicitna potreba ili nagovor onlajn javnosti da se Srbija "okrene samoj sebi" i sopstvenom razvoju, umesto "teritorijama" i etničkim Srbima u regionu, tj. u Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj, pa i na samom Kosovu. U tom smislu, narativ o realnosti se direktno i eksplisitno suprotstavlja etnonacionalističkim narativima ili dominantnom sociokulturnom i ideološkom modelu. Osnovni motiv iza ovakvih narativa mahom je želja da se prekine sa sukobima, ratovima i ratnim huškanjem, i to u ime kako mira, pomirenja i budućnosti, ali i navedenog "racionalnog" ili "objektivnog" motiva "realnosti" kosovske nezavisnosti kao praktično "rešene" ili date činjenice.

Narativ o realnosti u periodu od sredine januara do sredine februara 2018. godine obuhvata udeo od samo 10.5% komentara na Fejsbuku i 10.6% tvitova na Tviteru. Kao što se može primetiti, u ovom istraživačkom ciklusu beleži se dramatični pad narativa o realnosti u poređenju sa prethodnim analiziranim periodima. Naime, dok je ovaj narativ činio oko jedne četvrtine komentara – 22% u prvom i 24.7% u drugom istraživačkom ciklusu – u ovom ciklusu on je "prepolovljen" ili dvostruko manji po svojoj učestalosti. Tipični narativi o realnosti tada su sledeći, i oni po svom sadržaju ne odudaraju od narativa iz prethodnih perioda:

A zar je vec nije izgubila realno

Kako bre neko predsedniku Srbije "ODOBRAVA" posetu, i jos da se "PONASA PO PRAVILIMA", a taj predsednik uporno tvrdi da je Kosovo deo Srbije. Nije mi to jasno, ako neko moze da mi pojasni.

Odobrena poseta , dobro ste procitali . Vucic je strani drzavnik sa losim ponasanjem

a zasto dozvola, zar nije kosovo srce srbije?:p

Kosovo je izgubljeno ratom 1999g i potpisanom kapitulacijom

Pa plasi se presude , a inace Milosevic je izgubio Kosovo a on to mora da kaze ...Tadic nije smeo pa je pusten niz vodu ...

Niko ovde nista ne poklanja , vec je ratom izgubila teritoriju kao sto ju je ratom 1912 g dobila!!!

e da i ja procitam nesto pametno u moru srbendi, koji vicu iz fotelje Kosovo je Srbija

Da li jos neko nije jasno da je Kosovo izgubljeno jos 1999g a da su alavi politicari radi ostanka na vlasti to krili????

Naravno da odlucuju nadležni organi u Pristini,koje je upravo Vucic priznao...svidelo se to nama ili ne..tako je..nazalost...

Давно је Србија изгубила право да нешто тражи и захтева на косову

Mi smo na Kosovu već izgubili sve osim kriminalaca zahvaljujući tvom ljubljenu Slobi...

Na osnovu dobijenih podataka, postavlja se pitanje kako je moguće rastumačiti pad udela narativa o realnosti u ovom posmatranom periodu? Da li to znači da su se sociopolitičke okolnosti u pogledu situacije na Kosovu dramatično promenile, zbog čega je konsekventno "prepolovljen" udeo onih koji Kosovo i kosovsku nezavisnost posmatraju kao "realnu" činjenicu ili datost? Da li je nesumnjivo značajan događaj kao što je ubistvo Olivera Ivanovića u Kosovskoj Mitrovici 16. januara "preorijentisao" jedan deo onlajn javnost Srbije i udaljio je od narativa o kosovskoj nezavisnosti kao svojevrsnoj realnosti, u nekom trajnom smislu ili ne?

Kao istraživači i analitičari smatramo da to nije slučaj, iz sledećih razloga. Prvo, podaci dobijeni iz ovog posmatranog perioda ukazuju na to da su po brojnosti značajno opali komentari na stranicama nedeljnika i nezavisnih portala. Naime, navedeni mediji zapravo su mnogo manje izveštavali o Kosovu. Zbog toga je i njihova publika manje komentarisala kosovsko pitanje – a upravo je ta publika u prethodnim istraživačkim ciklusima u najvećoj meri iznosila komentare koji pripadaju narativu o realnosti.

Drugo, tragičan događaj poput ubistva Olivera Ivanovića nužno je "iskrivio" percepciju Dijaloga o Kosovu i Kosova uopšte, odnosno učinio je da narativi o realnosti budu marginalizovani ili "stavljani u drugi plan". Naprosto, "realistični" status Kosova više nije bio dominantna tema, već je to bilo navedeno ubistvo ili atentat. Treće, navedeni period odlikovala je intenzivna političko-medijaska propaganda o Kosovu kao kriminalizovanoj sredini i sveopštim rizicima po etničke Srbe, zbog čega je u kontekstu jedne političke i lične tragedije kakvo je bilo ubistvo Olivera Ivanovića, u izvesnom smislu bilo "politički nekorektno" svedočiti o Kosovu kao o nezavisnoj državi. Naravno, relativno opadanje narativa o realnosti jeste relevantna činjenica koja upozorava i čiji trend će biti veoma važno pratiti u narednim istraživačkim ciklusima.

Ipak, narativi o realnosti pojavljivali su se mahom kao reakcija na posetu Aleksandra Vučića Kosovu, a koja je i bila izazvana navedenim ubistvom ili atentatom, i koja jeste bila predmet izuzetne medijske pažnje u datom periodu. Naime, predsedniku Srbije Vučiću je tim povodom bila "odobrena" poseta Kosovu, što je konsekventno iniciralo niz komentara koji pripadaju narativu o realnosti (kosovske nezavisnosti). Drugim rečima, sama činjenica "odobranja" ove posete od strane kosovskih/prištinskih vlasti kao da je delovala "provokativno" ili "otrežnjujuće" na mnoge onlajn komentatore, i rezultirala je u svojevrsnoj refleksivnosti u pogledu kosovske problematike. Najzad, i sam predsednik Vučić je na vanrednoj konferenciji za štampu referisao ka odsustvu efektivne kontrole Srbije na Kosovu, na to da će Srbija "zatražiti" od Prištine da učestvuje u istrazi ubistva itd. Pojednostavljeno rečeno, čim je predsednik Srbije morao da dobije "odobrenje" za posetu Kosovu, usledili su komentari koji aludiraju na realnost kosovske nezavisnosti od Srbije.

Taj konkretni fenomen implicira nekoliko izuzetno važnih zaključaka kada je reč o međuodnosu vesti ili medijskih sadržaja i reakcija onlajn javnosti na te iste vesti ili medijske sadržaje. Jer, i samo jezičko formulisanje vesti o Vučićevoj poseti kao činjenice koja je bila "odobrena" proizvela je lavinu komentara koji su dovodili u pitanje samu realnost kosovskog pitanja i faktičke kosovske nezavisnosti. Uz to, ovo je bio slučaj bez obzira na to o kojem mediju se radilo, nezavisnom ili prorežimskom. Drugim rečima, naša analiza pokazuje i to da je i sama formulacija vesti ta koja rezultira u specifičnoj varijanti reakcije komentatora na Fejsbuku, odnosno Tviteru. Što samo implicira da je onlajn javnost Srbije u svojim onlajn (re)akcijama zapravo pod neuobičajeno velikim uticajem "tradicionalnih" medijskih sadržaja koji joj se plasiraju.

Narativ o prodaji i obmani

17.15% od ukupnog sadržaja na mrežama

Narativi o prodaji i obmani, iako predstavljaju dve različite analitičke kategorije, imaju pojedine slične karakteristike, zbog čega je suvislo da ih (i) u ovom izveštaju posmatramo i analiziramo zajedno, odnosno "objedinjeno". Naime, i jedan i drugi narativ neretko reprezentuju svojevrsni kritički stav koji, sa jedne strane, prihvata realnost kosovske nezavisnosti (odnosno "prodaje" Kosova), ali prema toj činjenici imaju mahom negativni odnos ili sentiment, ili svojevrsnu apatičnu rezignaciju, za razliku od relativno neutralnog ili afirmativnog sentimenta koji je prisutan u slučaju narativa o realnosti.

Međutim, dok se narativ o prodaji (pre)često približava etnonacionalističkom narativu o izdaji, narativ o obmani pre svega je orijentisan ka političkoj kritici aktuelne vlasti koja "obmanjuje" javnost pitanjem Kosova i za koji je celokupan je diskurs o Kosovu "jedna bajka", "farsa", "predstava", "zamlaćivanje" i tome slično. S tim u vezi, ovi narativi su međusobno bliski i neodvojivi u smislu da se npr. "obmana" kosovskim pitanjem zapravo proizvodi ili generiše zbog "prodaje" Kosova (ili obrnuto), odnosno zbog neke "trgovine" i političke ili druge koristi (kao npr. u komentarima "Kosovski ćorsokak ne postoji. Sliku sokaka nam nameće vlastodržac radi svoje političke i materijalne koristi" ili "Davno je on to prodao, sada treba glupom narodu prodati pobedu").

U ovom istraživačkom ciklusu, narativi o prodaji i obmani (uzeti zajedno), po svojoj učestalosti se izjednačavaju sa narativima o realnosti: oni čine 11% komentara na Fejsbuku i (čak) 23.3% tvitova na Tviteru. Ipak, među njima postoje i značajne razlike po učestalosti: narativ o prodaji čini 8% komentara na Fejsbuku, a 5% na Tviteru. S druge strane, narativ o obmani je prisutan u udelu od samo 3% na Fejsbuku, ali čak 18.3% na Tviteru. Karakteristične instance ovih narativa su sledeće:

Pa priznaj otislo Kosovo sta vise pricas bajke i pripovetke

Davno je on to prodao, sada treba glupom narodu prodati pobedu

Ljudi nemojte se svadjati,kriv je onaj sto je drzao olovku dok je crtao sta je prodato na Kosovu.Sever nije dobro oznacio izgleda.

Vucicu odlaze ti ljudi iz centralne Srbije a ti se brines za kosovo !!! Osta pusta Srbija ! Doktora vise nmsmo u Srbiji majstora nema vozača nema dal si normalan sta radis od zemlje !? I ovo ljudi sto je ostalo vredjas nazivas pogrdnom recima i svakakvim zivotinjskim imenima

Jaa i?..I nego ko ga je prodao nego zuti.Zbog koga izgubismo mogucnost da imamo policiju dole..

...političari to odavno prodali...narod niko nije pitao...srbija to su oligarsi na vlasti...

Koja farsa sa Kosovom. Pa, vise ga nema u okviru Srbije ni na vremenskoj prognozi. Umesto da se ulaze u Srbiju i njen razvoj glumata se kako vole Kosovo, kako im je zao g'dina Olivera,... na sahranu nije otisao ali marketinska "hrabrost" odlaska na Kosovo je neizostavna pred izbore.

Ti da volis Srbiju ne bi se zamlacivao Kosovom.

Predstava...on NE DA OGULIN,on NE DA VIROVITICU ON NE DA KIM...ko se upeca upecao se ko ima mozga provalio te...odavno...

Kosovski ćorsokak ne postoji. Sliku sokaka nam nameće vlastodržac radi svoje političke i materijalne koristi. Kad bude abdicirao, otriće se sva besmisao njegove vladavine.

Udeo narativa o prodaji i izdaji u ovom istraživačkom ciklusu bio je niži u poređenju sa prethodnim ciklusom na Fejsbuku (18.5%), a gotovo isti kada je reč o Tviteru (24.2%). Dakle, kao i u slučaju narativa o realnosti, beležimo apsolutni i relativni pad ovih narativa na Fejsbuku, što je najverovatnije takođe posledica ili rezultat svakako radikalnih i tragičnih događaja poput ubistva Olivera Ivanovića. Najzad, i u ovom slučaju imamo relativno visok udeo narativa o obmani na Tviteru (18.3%), što samo dodatno demonstrira jedan kritički karakter (korisnika) ove društvene mreže, a o čemu je već bilo reči.

Ostali narativi: pretnje, kletve i (bez)uslovno DA/NE

I u ovom istraživačkom ciklusu primećeni su narativi koje karakterišu otvorene pretnje i kletve, odnosno narativi koji su eksplicitno agresivnog i nasilnog karaktera. Ove pretnje, kletve i pozivi na akciju su jednim delom bili usmereni prema kosovskim Albancima, a drugim delom prema "izdajničkoj" vlasti u Srbiji. Kada je reč o Fejsbuku, čak 13.5% komentara predstavljaju poziv na akciju, 7% su kletve, a 3.5% nedvosmislene pretnje. U slučaju Tvitera, 4.3% tvitova bili su pozivi na akciju, a 2.75% pretnje. S druge strane, na Tviteru čak 17.4% tvitova predstavljaju apologetsku, a 14.4% verbalnu podršku upućenu vlastima u Srbiji, a što je takođe veoma zanimljiv fenomen. U slučaju poziva na akciju, pretnji i kletvi, karakteristične opaske ili komentari glase:

Dajte kalašnjikov srbima na Kosovu pa da vidite kako bi se izjasnili.

Za ove teroriste dajte Legiju,ima da ocisto komlet Nase Kosovo od terorista!

E moja Srbijo ubij se koliko je Srpske svetinje i Srpskih dusa ostalo na Svetom Kosovu sram da vas bude Cara Lazara i svih Srpskih heroja ne treba vama nego samo Beogradski pasaluk kukavice uboge!!!

dal im amerikanci rekli da ih u nišu čekaju rusi i da neće imati povratnu kartu daće srbi da pobiju legitimno i one što im je tito dao ognjišta da će zajedno sa natom morati da plivaju preko jadrana tito im poklonijo skadar mi nećemo

А шта то још треба да се деси да би држава Србија реаговала на својој територији !?

Ma dajte ljudi,upadajte više na Svetu Srpsku zemlju #Kosovo,i zavedite tamo reda i mira kako dolikuje,zar nije grehota za onaj narod koji je ostao tamo,da bude nezaštićen od strane matične države,kao što svaki građanin ima tu privilegiju? Koga je briga za Evropu,Ameriku ili pak Albaniju,ja sam za to da se formiraju vojne i policijske snage da se pošalju konačno tamo,takođe prihvatam da dobrovoljno učestvujem u svemu kao lojalan građanin iako živim u inostranstvu,za otadžbinu - Život daću! Sve dok je najmoćnija svetska sila #Rusija sa nama,onda nema razloga za strah i brigu. Srbijo,ustani već jednom iz zimskog sna,i vrati svoje!!!

Dakle, kao što se može videti, određeni broj ili udeo onlajn komentatora iskazuje jedan militarizovan i izrazito agresivan stav prema kosovskom pitanju, ali i prema etničkim Albancima kao grupi. Iako su otvorene pretnje (nasiljem i ratom) prisutne u udelu od "samo" oko 3%, u pitanju

nije fenomen koji treba zanemariti. Naprosto, činjenica je da jedan deo javnosti na Fejsbuku otvoreno poziva na ubistva, etničko čišćenje, pa čak i genocid. Ovo svakako upozorava, bez obzira na to što istraživanja pokazuju da su izvesne "socijalne kočnice" relativno umanjene ili "relaksirane" kada je reč o ponašanju individua na internetu. Ipak, svaka suvisla i realistička politika u vezi sa kosovskim dijalogom bi morala da uzme u obzir i ovaj fenomen, odnosno činjenicu da u Srbiji nesumnjivo postoje slojevi društva koji su spremni da (bar u onlajn sferi) pozivaju na nasilje, progone i ubistva. Istovremeno, zanimljivo je da i ovi narativi predstavljaju refleksiju spomenute kulturno hegemonne matrice etnonacionalizma, ali uz relativno transgresivne i "neuvijene" pozive na otvorenu borbu u okvirima ili kontekstima ideologije krvi i tla.

Na kraju, specifični aspekt narativa o Kosovu i Kosovskom dijalogu obuhvataju i narativi o (bez)uslovnom "da" i "ne" u vezi sa tim dijalogom, ali i o Kosovu u celini. Naime, relativno značajan udeo narativa na društvenim mrežama jeste direktno referisao ka dijalogu i uopšte političkoj komunikaciji sa Prištinom, u smislu eksplicitnog podržavanja i odbacivanja takve komunikacije. S tim u vezi, 21% komentara na Fejsbuku iskazuje bezuslovno, a 15% uslovno negativan stav prema dijalogu o Kosovu. Sa druge strane, samo 5% komentara ima bezuslovno afirmativan, a 7% uslovno afirmativan stav prema tom dijalogu. I ove činjenice su upozoravajuće, posebno ukoliko se izdvoje karakteristični bezuslovno negativni komentari, kao npr.:

Ako nesto ne zna, bolje je da cuti. Nije nas narod ni glup, ni lud, a nikada, kroz istoriju, nije odobravao kada neko prodaje veru za veceru, niti senlucenci poklanja teritorije!

Sanja sendvicarko nije ona ratom 1912 godine nista dobila vec vratila svoju teritoriju iliti oslobodila svoju teritoriju od okupacije. I opet ce.

Gresis Nebojsa, nepriznavanjem te kvzi drzave u pokusaju Srbija ostavlja mogucnost da kad se promeni situacija svoju teritoriju vrati pa makar i ratom. Inace ceka je dalje komadanje.

Nisi me shvatio Kosovo nikada nece biti priznato ne zbog srba vec zbog rusa i jevreja.

Nista mi nesmemo da izgubimo tamo a ako nisi sposoban da sacuvas kosovo podnesi ostavku

Mozes da predas Bugojno,nije ti Kosovo tata ostavio.

Sanja Anja Ivanu, meni i svim onim Srbima koji Srbiju vole i koji su Srbiji odani KOSOVO I METOHIJU jesu ostavili ocevi, dedovi, pradedovi koji su za Srbiju ginuli da bi je sacuvali i ne moze neki dodjos da raspolaze sa njom kao da je njegova licna svojina.

Ne moramo ništa da izgubimo.

Drugim rečima, i bezuslovno odbijanje dijaloga neretko je uokvireno u etnonacionalističku matricu ili ideologiju, ako ne i u otvoreno referisanje ka sukobu i ratu. Ipak, i sa druge strane, ukupno 12% komentara iskazuje bezuslovno ili uslovno afirmativan stav prema Kosovskom dijalogu, što implicira da u srpskom društvu ipak postoje slojevi stanovništva koji jesu otvoreni prema ovakvim političkim projektima ili javnim politikama u pravcu pomirenja ili bar rešenja famoznog "kosovskog čvora".

Zaključne napomene

Na osnovu svega navedenog, možemo da zaključimo da je, za razliku od prethodnih istraživačkih ciklusa, narativ o izdaji na Fejsbuku u ovom periodu mnogo dominantniji – iako samo u relativnom smislu. Drugim rečima, uprkos tome što je ovaj narativ i u ovom ciklusu ostao gotovo "fiksiran" na oko (visokih?) 43-45%, udeo ostalih narativa (pre svega onih realnosti i prodaji) je taj koji je opao. Razlog za to verovatno je ubistvo Olivera Ivanovića, etničkog Srbina, odnosno celokupni medijski kontekst koji je perpetuirao etnonacionalističke matrice u posmatranom periodu. S druge strane, činjenica je i da etnonacionalistički narativ (o izdaji) na Tviteru u tom istom periodu beleži izuzetno nizak udeo (4.76%).

Zatim, (i) u ovom istraživačkom ciklusu, Kosovo je mahom predstavljano kao jedna opasna i kriminogena sredina kojoj se "priprema" "izdaja" ili "prodaja" od strane vlasti u Srbiji, usled "pritisaka" iz Evropske unije ili zbog predloženog referenduma, iako karakter tog referenduma nije jasno definisan. S druge strane, poseta Aleksandra Vučića Kosovu, a koja je morala biti odobrena od strane vlasti u Prištini, predstavljala je upadljivi motiv za brojne narative o realnosti (i narative o obmani), a koji otvoreno aludiraju na to da je Kosovo zapravo "odavno" nezavisno i da je neophodno prihvatiti tu realnost.

Ova analiza demonstrira i da nesumnjivo postoje specifični "okidači" onlajn reakcija javnosti u Srbiji, a koje kosovski dijalog i status Kosova zatim uokviruju u nedvosmislene narative o realnosti. U tom smislu, medijski sadržaji koji indirektno svedoče o "realnosti" kosovske nezavisnosti (poput npr. "odobranja" posete Kosovu predsedniku Srbije) automatski generišu i spomenute narative o realnosti, što upućuje na društvenu potrebu za medijskim "navikavanjem" javnosti na nezavisnost Kosova kako je to, uostalom, isticao i bivši predsednik SANU Nikola Hajdin.

Najzad, poruke sa motivima mira i pomirenja koje jeste iznosio predsednik Vučić tokom svoje posete Kosovu i tokom razgovora sa građanima Kosova takođe jesu imale značajnog odjeka na onlajn javnost u Srbiji. U brojnim komentarima, one jesu "pacifikovale" jedan deo komentatora, ali su i dodatno "provocirale" one segmente društva koji se protive Vučiću i kosovski dijalog doživljavaju kao izdaju Kosova i Srbije.

2. SVE MANJE KOSOVA U DIJALOGU O KOSOVU

dr Svetlana Slijepčević

Korpus za treći ciklus, koji obuhvata period od 16. januara do 15. februara 2018. godine, pokazuje izvesne specifičnosti u odnosu na prethodna dva ciklusa, i to na više ravni. U pogledu rasprostranjenosti teme dijaloga o Kosovu, ispostavlja se da je ova tema sve manje zastupljena, na pojedinim portalima i potpuno skrajnuta (naročito kada je reč o političkim strankama), ali se slika promenila i u pogledu načina formulacije i formiranja stavova.

Uvod

U ovom ciklusu, kao i u prethodnom, kada je reč o mikrožanrovima, dominiraju diskvalifikacije (42% na Fejsbuku i 40% na Tviteru), predviđanja i nagađanja (28% na Fejsbuku i 8.5% na Tviteru), ali je osnovna razlika u predlozima i pozivima na akciju, koji su u velikom porastu u odnosu na prethodne cikluse (na Fejsbuku 13.5%, za razliku od 8.61% u prethodnom periodu, dok je na Tviteru ovaj tip žanra oko 11%, od toga afirmativnih predloga 2.63%, predloga protiv dijaloga o Kosovu 4.15%, a poziva na akciju 4.34%). Takođe, diskurs prožet jačim emocijama i strastima, koji se ogleda u upotrebi kletvi i pretnji u ovom ciklusu je izraženiji (kletve su višestruko zastupljenije u odnosu na prethodni period [sada 7% prema 2.43% u prethodnom periodu], pretnje nešto manje zastupljene, ali uglavnom kombinovane s kvalifikacijama).

Kada je reč o načinu formiranja stavova, najveći upliv značenja imaju metafore trgovine, kuće i igre. Metafore trgovine i kuće uglavnom svedoče o načinu razumevanja Kosova, dok metafore igre više služe diskvalifikaciji političkih aktera koji su uključeni u dijalog o Kosovu i proceni njihove uloge u njemu.

Mikrožanrovi

Najzasutpljenije su diskvalifikacije kojima se negativno karakterišu različiti politički akteri uključeni u političke aktivnosti u vezi sa Kosovom:

Сви су га редом продавали. Косово је резултат српске свести тј издајства за које су највише криви Титови пионири. Не заборави Туцовића, устав из 1974 и квази одбрану Милошевића и улазак у рат против Алијансе. А ови сада као и ти сте Харадинајеви Срби и тако ћете остати запамћени у историји због коалиције. Бот испаде шиптарски сендвичар што је грђе

Ni diskvalifikacije nisu uvek direktne, neke od njih sadrže reminiscencije i različita podsećanja koja služe kako bi se negativno ocenili politički potezi vlasti u vezi sa Kosovom:

KOLIKO SE SECAM ZADNJI IZBORI SU I DOBIJENI SA PORUKOM DA JE KOSOVO SRBIJA SADASNJI PREDSEDNIK JOS DOK JE BIO RADIKAL SE ZALAGAO DA KOSOVO OSTANE U

SASTAVU SRBIJE CEMU ONDA SAD REFERENDUM I ONAKVA PRICA NA HEPI TELEVIZIJI , POGOTOVO AKO SVI IZ POLITIKE TFRDE DA NISU SPREMNI DA IZDAJU KOSOVO I METOHIJU

Ej, kad jedan državnik koji poseduje sve instrumente, resurse i materjalne i ljudske, traži od druge države da mu sređuje kod kuće, to je tek prilično jadno i bedno. U iskrenos namere da reši ovo ubistvo bi bar malčice poverovala da je dao objavu kao kosovska vlada da nudi bar duplo više novaca za informaciju vezanu za atentat na gospodina Ivanovića. Srbija ne može da uđe na Kosovo da rešava bilo šta, a sad uvlači Rusiju. Čista propaganda. Propaganda za njegove ovce.

Samo me zanima da li Zlo zvano Vulin u okviru tzv unutrašnjeg dijaloga o Kosovu priča ono što misli, ono što misli da bi AV želeo da kaže ali trenutno ne može, ili ono što mu je AV naložio da misli i priča.

Можда и јесте пустио сузу кад је Патријарх рекао да се за Косово бори ко лав. Али од ове двојице ће се закоценити. "Kosovom upravljaju Vučićevi mafijaši, on je unesrećitelj Srbije"

Bolest sve progresivnija "Ne ide Vučić na Kosovo samo da se slika, kao drugi".

Očigledno je da je u ovom mikrožanru diskurs oštrij i sarkastičniji, pun cinizma, ironije i jetkosti, uglavnom usmerene protiv vladajuće većine. Diskvalifikacijama se izražava opšte nezadovoljstvo, ali one predstavljaju i pokazatelj doživljavanja dijaloga o Kosovu kao nečeg što neće dovesti do povoljne situacije za srpsku stranu.

Nagađanja o razvoju događaja koji su uslovlili nepovoljnu situaciju uglavnom se fokusiraju na političke aktore koje građani smatraju odgovornim:

Zamena teza , Kosovo je priznao Milosevic a Aca to mora da obnaroduje ...!!!

Ja se nadam da nije završena priča sa Kosovom i Metohijom ali da će biti završena priča sa ovom i prethodnom politickom garniturom koje sve cine da KiM otudje od Srbije.

Da su Srbi posle Kosovskog boja gledali tako kao ti: nas su porobili,evo ovi koji se poturce zive bolje,pa mi smo okupirani 100,150,250 pa sve do 370 godina i da nisu gajili nadu da ce doci trenutak da opet oforme svoju drzavu,danas bi ovo bila turska. Ako drzava nije u stanju da stvar resi u svoju korist,ostavi ovako,pa ce doci povoljan trenutak da se resi. 50 godina u zivotu pojedinca je mnogo,ali za istoriju jednog naroda to je jedan tren. Da je neko rekao Srbima pre 25 godina da ce im oteti Kosovo,svi bi rekli da je taj lud.Reci sada albancima da ce za 25 opet biti srpsko i oni ce reci da si lud.Nemoj zaboraviti da je to 15% nase teritorije. Da neko otme 15% tvoje kuce,nikada se sa tim ne bi pomirio ni ti ni sve generacije posle tebe.

Rusija zaboravlja da je Kosovo nezavisna drzava i da se ubice i nalogodavci nalaze bas u vladi Srbije,neka niko na nabija glavu u pesak...

Dragan Djilas iz tople sobe izigrava velikog patriotu i navodnu zabrintost. Zar zaista misli da je narod zaboravio, da je na KiM proglašena nezavisnost upravo onda, kada je njegova lopovska DS bila na vlasti.

Predviđanja koje građani iznose nisu uvek u direktnoj vezi sa dijalogom o Kosovu već su predstavljaju stavove o potencijalnom razvoju događaja:

Срби се никада неће одрећи Косова! И раније се дешавало да је било окупирано, али увек се враћало где му је место. Док су Србске светиње на Косову дотле је и наша обавеза и завет да га бранимо и чувамо

Moguće je i treće rešenje. Da Srbija ne prizna Kosovo I da ne udje u EU već da sa njom stvori neki dogovor kao Norveska ili Svajcarska.

Ako ovo zatisje naseg naroda sa severa KiM, znaci pripremu za napustanje ognjista, onda ce inkorporacija srpskog dela u "Kosovo" biti gotova stvar. Srbija vise neće imati koga da brani.

Nekada su vrlo konkretizovana i potkrepljena širom argumentacijom. Posebno se izdvaja viđenje referenduma kao mogućeg rešenja:

VAZNO: Pitanje na referendumu treba da glasi ovako / Zaokruzi 1 ili 2. ---- 1. Kosovo je Srbija (to znaci da polako krenete da trenirate i pakujete se i pravac na Kosovo da ratujete protiv celog sveta i da na kraju ako prezivate budete svedoci da Kosovo nismo povratili na silu po drugi put, nego da smo izgubili milion mladih koji su opet pobegli iz zemlje, na stotine hiljada mrtvih i ranjenih i potpuno iseljenje Srba sa Kosova. Ekonomija propala i uvedene sankcije. (SVE smo već ovo Dozivali). Opcija 2. Kosovo nije Srbija, potruditi se da ti jadni ljudi dole, nasi Srbi, ostanu da žive u miru sa Albancima, da se izvuče maksimalno za njih dta može, i da ih Srbija iz Budzeta ekonomski pomaze. Da gledamo put Evrope ne samo zbog EU, nego zbog EU vrednosti koje nam itekako trebaju!!!

Konačno smo od pravno obavezujućeg sporazuma sa Kosovom prešli na priču o rešenom pitanju granica, a od unutrašnjeg dijaloga stiglo se do referenduma. Lagano se otkrivaju karte. ali mi nije jasno kako se to NIKAD neće dozvoliti okupacija severa KiM. Gde će biti granica? #Ćirilica

U ovom ciklusu tema referenduma je zastupljenija nego ranije i ona se uglavnom razvija kroz predviđanja:

Referendum Vam neće proći, narod neće priznati Kosovo, tačka, godinama pripremate teren da se Kosovo prizna, zarad ulaska u EU

Predviđanja se takođe ukrštaju sa diskvalifikacijom u sledećim stavovima:

Није Србија, већ Вучић, а он није Србија, већ само један од оних који су добили паре да би предали српску земљу

ako Rusija zahteva onda tu nema labavo! Pamtim kako su zahtevali da nam se ne uvedu sankcije 90-ih, a posebno da nas NATO ne bombarduje. I kad je Milošević pre(o)dao Kosovo, tu su bili braća Rusi da zahtevaju da se ne odvoji od Srbije. Nema šta, vrlo su zahtevni ti Rusi. Imaju Putina, a on je naročito zahtevan, ha, ha, ha...

Vecina stranaka nije htela da učestvuju u unutrašnjem dijalogu, kako bi svaku odluku mogli da napadju i da ne snose nikakvu odgovornost, već da budu generali posle bitke.

Pozivi na akciju su razuđeniji nego u prethodnim ciklusima istraživanja. Tako se među njima izdvajaju različiti afirmativni pristupi u vidu preporuka, saveta, konkretnih predloga:

Najbolje resenje je dao bas Albanac , da se Kosovo podeli 50% naprema 50% , tako ni jedna strana nebi izgubila a ni dobila,,,,najpostenije samo da se vodi racuna da u srpskom delu budu sve srpske svetinje

Резолуција 1244 да се примени до краја...значи.ВОЈСКА и ПОЛИЦИЈА .да се врате доле за то.су и плаћени ..Први корак...тоо..за даље договор са ..Русима..и.Европом....Ја.сам тамо.служио 1996,и.знам.шта је.Косово.и.Метохија.....Пробудите се више људи.!!!!

Na Srbiji je da i dalje vodi razgovore i učini sve da zaštiti preostali deo srpskog stanovništva na Kosovu i Metohiji, priznanje svakako ne dolazi u obzir, jer to bi bio početak našeg kraja, sledeća bi bila Vojvodina i Sandžak.

Srbi sa KiM treba da daju doprinos unutrašnjem dijalogu, jer se to baš njih i tiče.

Ima i takvih preporuka i poziva u kojima se očitavaju uverenja građana da pomoć treba da dođe sa strane:

Da otvore rusku bazu na severu kosova a može i u Mitrovici I ima da bude mir odmah

Ne treba voditi unutrašnji dijalog oko Kosova. Treba voditi spoljašnji dijalog. Neka Svet zajedno sa Kosovom reši Kurdistan, Kipar, Krim, Kataloniju, Kaliforniju i našu Krajinu, odnosno Republiku Srpsku.

Većini njih prethodi ili nagađanje ili diskvalifikacija, a ponekad se i ukrštaju:

Naša diplomatija mora reagovati zahtevom u UN kako bi se sudbina KOSOVA rešavala u UN. MI NA TO IMAMO PRAVO KAO ČLANICA JER ĆE NAM U SVEMU POMOĆI RUSIJA I KINA. MI smo ovako u kandžama naših neprijatelja u Evropi koja nam kroji sudbinu sa AMERIKOM. Ovo je prilika da se sve prenese na UN i tu šansu ne treba ispustiti.

Među pozivima na akciju ima i onih koji odbijaju dijalog o Kosovu, a pozivaju na agresiju (vrlo bliski pretnjama kao mikrožanru):

Bolje da je poveo vojsku na Kosovo da smiri siptare ili bar Legiju da povede I ostavi da zavede red na Kosovu

Sad treba cela srbija da izadje ali cela i na ulice sve dok se ne preduzme neki jorak recimo vojska na kosovo dosta bre ovog ubihaju nas non stop

zamrznuti sve pregovore sa zzv Kosovskom republikom i te iste jednostavno dovršiti kao sto je trebalo 1998

Ustanak braco Srbi , ustanak! Na noge i na oružje!

Dje si sad srbijo daj oruzije narodu da se vrati oduzeto kosovo

Ni po koju cenu, ni po cenu neulaska u EU, ne smemo uspostaviti odnose sa Kosovom. Kosovo treba

proglasiti okupiranom teritorijom, ne priznavati ništa odatle i čekati, čekati...kad tad! NE DAMO TE ZEMLJO OBILIĆA, NE DAMO TE BEZ KRVOPROLIĆA

Ovakvi pozivi neretko sadrže i diskvalifikacije, oštre kritike vlasti i političkih aktera:

Kakav referendum, kakvi bakraci....Granice se crtaju sabljama.....Meksikanci nisu na referendumu predali Amerima Kaliforniju, Teksas i Novi Meksiko,.....nego na bojnopolju..... I nema tog referenduma kojeg ova vlast ne može da pokrade i izlazi....

KO BUDE SA KOSOVOM DOGOVARAO GRANICU - JEBAĆEMO MU MAMICU !

U korpusu su i pretnje raznorodne. Tako se pojavljuju indirektno (uvijene, zamaskirane, fine) pretnje koje imaju formalni oblik predviđanja i/ili diskvalifikacije, ali suštinsko značenje pretnje:

Kosovo je oteto silom, silom će biti i vraćeno, kao i uvek do sad. Ne treba nama poturice koji su izdali svoju veru da kazu cije je kosovo, znamo mi dobro cije je!

Granice se određuju na bojnopolju.....ovo sa Srpskim zemljama nije završeno.....Ima dana za megdana

Narod mora da odluči. Kao i naša vojska i policija. Ako treba ima da se naš narod ponovo bori za kosovo i metohiju. Samo ovok puta do kraja. Da završimo kde smo stali 99 god. A i narod ima da izace na ulicama sirom zemlje i da trazi od vlade i od vucica da se kosovo i metohiju odbrani makar ponovo sa ratom. Imamo junake sa kosare i karaule.

Iako su malo zastupljene, kletve se uglavnom javljaju na kraju šireg komentara, kome prethodi diskvalifikacija ili nagađanje:

Postovani, vi i vasi puleni mozete da povlacite granuce u svojoj glavi, a granice Srbije obelezene su krvlju srpskih ratnika i nijedna persona nemate tu vlast da to menja. Seme vam se izdajnicko zatrla.

Primetno je, takođe, da se iz ciklusa u ciklus smanjuje broj komentara koji sadrži personalizovanu podršku:

Danas se potvrđuju reci patrijatha Irineja : Vucic se LAVOVSKI bori za Kosovo , za Srbe na Kosovu i za sve Srbe.

Predsednik @avucic je bio pored Srba na Kosmetu kada im je podrška bila najpotrebnija #cirilica

Velika je sreća pomoći našem narodu na Kosmetu #cirilica @avucic

Srbima na Kosmetu je veoma drago sto je predsednik dosao medju narod i saslusa njihove probleme. #cirilica @avucic

Država je svim svojim bićem uz naš narod na Kosmetu #Cirilica @avucic

I kada ih ima, oni su formirani po istoj formuli, pa se ne može sa sigurnošću ni tvrditi da predstavljaju stvarnu podršku (a ne instruisanu).

Metafore

Najzastupljenija metafora u ovom ciklusu jeste metafora trgovine.

Ova metafora sreće se najčešće u predviđanjima i u nagađanjima:

axa, a rezultati će da se nameste naravno, onako kako bude odgovaralo Vama, pa će te tako "legalno" prodati Kosovo!

Kosovo je prodato...vise nema ko da koci...

Metafora trgovine očitava se i kroz kvalifikacije (predsednik Srbije ili predstavnici vlasti su prodavci ili posrednici u lošoj trgovini):

prodali kosovo za budzašto, pa sad smradine hoće da odgovornost prebace na narod

Kosovski ćorsokak ne postoji. Sliku sokaka nam nameće vlastodržac radi svoje političke i materijalne koristi. Kad bude abdicirao, otriće se sva besmisao njegove vladavine naravno da treba samo ovi izdajnički političari na vlasti prodali su se za šaku Judinih dolara i rade sve na štetu Kosova i Srba koji tamo žive, neverovatno je kako im se to tolerira , narod veruje u bajke o nekom boljem životu a u stvarnosti jedino ovi izdajnici i tajkuni dobro žive !!!

aa pa necemo sad da idemo na tu pricu "ko je prodao, prodao", nego lepo da se zna da ga je prodao vucic. A onda, ako ce vec da ga vraca, vucic i svi odozdo u prve redove, a ne sirotinja raja.

Metafora kuće implicira da je Kosovo deo srpskog dvorišta ili čak da je srpska kuća, u koju su upale ili koju su otele divlje komšije. Ova metafora vrlo je zastupljena u celom političkom diskursu, naročito onom ostrašćenom, zapaljivom, koji se koristi u vreme izbornih kampanja i neretko se kombinuje sa zdravstvenim metaforama (koje su bile nešto zastupljenije u prethodnom ciklusu, a koje uporište imaju u paroli Kosovo je srce Srbije – srce, vitalni organ, najvažniji za život organizma Srbije):

Kosovo je Srce Srbije. Srbi mora da opstanu i ostanu na svom ognjištu. metafora kuće i zdravstvene metafore

Da neko otme 15% tvoje kuce,nikada se sa tim ne bi pomirio ni ti ni sve generacije posle tebe.

I pas čuva svoju kuću, svoje dvorište, svoju zemlju, svoju teritoriju. Dijalog koji se vodi o Kosmetu sve češće izlazi izvan okvira koji bi morao da se podrazumeva, da ne bude sporan i diskutabilan bar kad je reč o mišljenju naše akademske, intelektualne, profesorske elite.

Referendum o okupiranoj teritoriji??? I to ne od arnauta ,nego od EU i NATO, DA LI STE VI NORMALNI? Od kada su Srbi postali prostitutke,da se cenjakaju oko nečega što je njihovo.Ovo bi trebalo da bude jedini ultimatum na koji je narod pristao? Okupirana teritorija i tačka, pa ma dokle

trajalo. Dosta ucena, bilo je rečeno da Kosmet nije uslov za EU, i šta bi sa tim?

Zdravstvena metafora razrađena je u komentarima poput sledećeg:

To sto je Kosovo srce Srbije je samo izjava. Srbija, u tom slucaju, nema srce jos od Miloseviceve vladavine. Necije (ne) priznavanje je deo igrice, nekada su u pitanju mali, nekada veliki igraci. Iz raznih uglova se vidi profil ljudi koji daju komentare. Ovi koji beze od realnog su uglavnom bez svog stava i pod uticajem roze medija. Radite vi od jutra do mraka "za kiflu", pa pricajte kako je dobro i gde je koje srce. Srce Srbije je na Kosovu, a srce sve mnogobrojnih ljudi koji idu u inostranstvo je u Srbiji. "...Manje je srca nego sto ima ljudi."

Metafora igre uglavnom se očitava u stavovima prema političkim akterima uključeni u dijalog o Kosovu ili u ranija politička previranja u vezi sa Kosovom:

da da, sad ce Vuciceva konferencija za stampu sa njegovim potresenim licem...posle ogoljivanja njegove politike prema KIM od strane Amfilohija, Atanasija i potpisnika apela...a malo pred Bg izbore trebalo je pokazati da je Vucic patriota i evo on je hteo dijalog (koji nije hteo niko normalan u Srbiji) ali posto se desilo ovo razgovora nema. Dobar nacin da kupi vreme, prikaze se kao zastitnik Srbije, pokusa da dobije Bg izbore, sve u svemu bas je pravi faktor stabilnosti na Balkanu. Taj faktor je samo legalizovao odstrel Srba na Kosovu i Metohiji.

On i njegovi kerovi snose punu odgovornost za ELIMINACIJU Ivanovića. Miloševićev scenarijo je na delu. Potpuno je nebitno da li je direktan izvršilac Srbin ili Albanac. Seme zla su oni posejali i samo je trebalo čekati da da plod. U trenutku pune kanpanje za prodaju Kosova nestaje najjači protivnik planu velikog vodje. Počinju krokodilske suze, tzv povlačenje i Brisela (setite se farse sa Parizom) i kad za koji mesec ne bude ništa onda narodu sa nula memorije pamćenja ostaje da čeka ko je sledeći, možda Vladika Amfilohije jer je skoro naterao na suze velikog vodju svojim nerazumevanjem veličine žrtvovanja za narod i teškim odlukama koje je on spreman da donese i po cenu da dovijeka nosi krst Brankovića i on i njegovi...!

Politički akteri se na ovaj način kvalifikuju kao glumci, ljudi s maskama, lažljivi, prevrtljivi; događaji u kojima učestvuju se doživljavaju kao predstave, igre, uglavnom prljave. Ponekad se javljaju i pozivi da se takve igre obustave:

Прогласити да је Косово окупирана територија и да се укључи ОУН и Русија и Кина ! Доста кукумавкања и просипања времена ! Брисел и ЕУ - Избацити из "игре прљавих уцена" !

Čuj "odobren mu ulazak". Molim dezurne zaljubljenike u lik i delo av da nam ovde navedu primer jedne jedine drzave u svetu gde predsednik iste da bi otisao u neki deo te drzave trazi i dobije ili ne dobije odobrenje. Dokle vise igra sa mentalnim sklopom nacije??

Interesantan je komentar u kome se ukrštaju metafora puta (koju je inače najviše koristio Boris Tadić kada je govorio o procesu pridruživanja EU), metafora trgovine (kojom se kvalifikuju političke akcije trenutno vlasti u vezi sa Kosovom) i na kraju metafora igre, koja služi za dodatnu diskreditaciju trenutne vlasti:

#

Tadić tvrdi i da od dolaska naprednjaka na vlast evropski put nije uslovljen realnim napretkom i nivoom ostvarenih reformi, već "trgovinom sa ovom vlašću u kojoj se ispunjavaju zahtevi u vezi s Kosovom zarad međunarodnog aplauza i ostanka na vlasti".

Iako sporadično, javljaju se i druge metafore koje su bile dominantnije u prethodnom ciklusu. Takva je situacija sa sportskim metaforama u komentarima poput sledećeg:

Ovo sa Kosovom me podseca na utakmicu u kojoj je jedna strana pobedila uz pomoc sudija, a druga nastavlja da igra i kad su se reflektori pogasili. Pre ili kasnije imas priliku da se revansiras. I dok svi idu dalje, osvajaju poene, ti ostajes na toj livadi igrajući sam sa sobom.

Metafora sporta koristi se u političkom diskursu kako bi se među komentatorima raspirile navijačke strasti, međutim, ovde je upotrebljena kao kritika, u cilju diskvalifikacije aktuelne vlasti.

Takođe, retko se javlja i tzv. mesijanska metafora, s tim što, kao i sportska, ne služi afirmaciji već diskreditaciji političkih aktera:

#

Ja tu uopšte ne vidim problem. Vodja će postati mučenik i svetac koji se do poslednjeg momenta opirao sveopšte narodnom pritisku da se prizna Kosovo.

Zaključne napomene

Struktura diskursa stavova o dijalogu o Kosovu, pa i o Kosovu uopšte, bitno se promenila u odnosu na prethodni period na više ravni: najpre, manje je komentara (a manje je i vesti i saopštenja koja se tiču ovih pitanja), diskurs je homogeniji, a udeo različitih mikrožanrova je bitno promenjen: manje je kletvi i direktnih pretnji, više je indirektnih pretnji (zamaskiranih), a najveća promena ogleda se u odnosu između poziva na akciju, predloga i saveta s jedne strane i personalizovane podrške s druge strane. Personalizovana podrška je drastično opala, diskvalifikacije su i dalje najzastupljenije (s tim što su načini formiranja oštrije – ima više ironije, sarkazma, cinizma itd.), dok su se pozivi na akciju dezintegrisali u različitim pravcima (od prikrivenih pretnji do afirmativnih predloga sa širom argumentacijom).

Kada je reč o metaforama kojima se konceptualizuje Kosovo i drugi koncepti u vezi sa Kosovom, i dalje dominira metafora trgovine (na osnovu koje se razvija i najveći broj diskvalifikacija političkih aktera), a zatim i metafora kuće (emotivno zasnovana na širem političkom diskursu). Metafora igre i u ovom ciklusu zastupljena je kao sredstvo diskreditacije. Retko se javljaju metafore sporta i mesijanska metafora, ali ovog puta one ne služe afirmisanju pozitivnih strana političkih akcija, već diskvalifikaciji učesnika u dijalogu o Kosovu.

Nosilac istraživanja i analitike: Centar za nove medije Liber

Autori: dr Svetlana Slijepčević, dr Aleksej Kišjuhas
Supervizija, strategija i upravljanje: Tatjana Vehovec
Stručni konsultant: Roman Vehovec

Istraživanje i rad na obradi podataka: tim CNM Liber
Dizajn elektronske publikacije: Kolegijum studio
Copyright: ©CNM Liber, 2018

Dozvoljeno je korišćenje rezultata istraživanja u celosti ili delimično, uz obavezno navođenje izvora
Više informacija: office@blogopen.rs

CNM
Liber

blogopen.rs
h8index.org
office@blogopen.rs
@blogopen